

Sygn. I ACz 1219/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Kowacz-Braun

Sędziowie: SA Andrzej Struzik (spr.)

SA Sławomir Jamróg

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 lipca 2014 r. w Krakowie

sprawy z wniosku J. N. i B. N. (1)

przy uczestnictwie M. S.

o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko dłużnikowi rzeczowemu

na skutek zażalenie powodów na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. I Co 120/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. I ACz 1219/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek J. N. i B. N. (2) o nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Krakowie dnia 30 czerwca 2009 r., sygn. I Nc 206/09 przeciwko M. S., z zastrzeżeniem dla niego prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jego odpowiedzialności do nieruchomości położonej w K. przy ul. prof. W. B. (...) nr (...)kl.(...), dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), do kwoty 96.793,51 zł, tj. do kwoty wysokości obciążającej nieruchomość hipoteki przymusowej łącznej kaucyjnej wpisanej na rzecz wnioskodawców,.

W ocenie Sądu Okręgowego z samego faktu wpisania hipoteki przymusowej kaucyjnej na nieruchomości uczestnika nie wynika, że stał się od sukcesorem praw lub obowiązków podmiotu zobowiązanego na mocy tytułu egzekucyjnego. Z rzeczowej odpowiedzialności każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej hipoteką wypływa jego obowiązek zaspokojenia wierzyciela i sens hipoteki polega właśnie na tym, aby w sytuacji niezyskania zaspokojenia od dłużnika osobistego wierzyciel mógł uzyskać zaspokojenie od dłużnika rzeczowego, jednakowoż wierzyciel musi przedtem uzyskać przeciwko dłużnikowi rzeczowemu tytuł egzekucyjny. Tytuł ten, ustalający ostateczną sumę wierzytelności zabezpieczonej hipoteką kaucyjną, wydany w sporze między wierzycielem a dłużnikiem osobistym ma powagę rzeczy osądzonej tylko między tymi osobami, nie wiąże on natomiast właściciela nieruchomości nie będącego dłużnikiem osobistym, bowiem nie ma tu następstwa prawnego ani pod tytułem ogólnym ani szczególnym.

Ponadto Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na okoliczność, że zabezpieczenie wynikające z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 czerwca 2009 r. upadło na podstawie art. 754¹ § 1 k.p.c., co Sąd Okręgowy stwierdził postanowieniem z dnia 26 lutego 2013 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Co 79/13.

Od tego postanowienia zażalenie wywiedli wnioskodawcy, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucili naruszenie prawa procesowego, a to art. 788 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie. Ponadto wnioskodawcy zauważyli, że postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 lutego 2013 r., sygn. I Co 79/13, stwierdzające upadek zabezpieczenia, nigdy nie zostało im skutecznie doręczone, bowiem zostało przesłane na niewłaściwy adres. W ocenie skarżących, wskazana w postanowieniu podstawa prawna upadku zabezpieczenia, tj. art. 754¹ § 1 k.p.c., nie znajdzie zastosowania w zabezpieczeniu o którym mowa w art. 492 § 1 k.p.c., bowiem dotyczy on tylko zabezpieczeń udzielonych na podstawie tytułu II części II kodeksu postępowania cywilnego. Powołując się na powyższe zarzuty żalący wnieśli o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia i opatrzenie nakazu zapłaty klauzulą wykonalności przeciwko M. S..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie jest bezzasadna i jako takie na uwzględnienie nie zasługuje.

Zgodnie z art. 492 § 1 k.p.c. nakaz zapłaty z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Natomiast zgodnie z art. 754¹ § 1 k.p.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego bezzasadnym jest argument wnioskodawców, iż art. 754¹ k.p.c. nie znajdzie zastosowania do zabezpieczenia udzielonego ex lege na skutek wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Odwołanie się ustawodawcy do tytułu drugiego części drugiej kodeksu należy odczytywać w ten sposób, że przepis ten dotyczy zabezpieczenia wszystkich roszczeń pieniężnych. Nie znajduje się on bowiem w tytule pierwszym, poświęconym przepisom ogólnym postępowania zabezpieczającego, ale dotyczy tylko zabezpieczenia roszczeń pieniężnych.

Art. 492 § 1 k.p.c., nie może być interpretowany w oderwaniu od pozostałych regulacji postępowania zabezpieczającego, nie zawiera on bowiem wystarczającej regulacji pozwalającej na dokonanie zabezpieczenia. Przyjęcie, że nie znajdują do niego zastosowania przepisy zawarte w części drugiej kodeksu, musiałoby także oznaczać, że nie zostały sprecyzowane choćby sposoby zabezpieczenia wynikającego z wydania nakazu zapłaty. Zawsze konieczne jest więc odwołanie się do treści ogólnych przepisów o zabezpieczeniu. Zgodnie z treścią art. 754¹ § 1 k.p.c. zabezpieczenie upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Na wniosek obowiązanego, Sąd winien wydać postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia (art. 754¹ § 3 k.p.c.). Z chwilą prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy odpadają przyczyny, dla których dokonano zabezpieczenia, gdyż ochronę prawną zapewnia uprawnionemu prawomocne orzeczenie sądu. W tym okresie uprawniony powinien podjąć niezbędne czynności zmierzające do realizacji swego prawa podmiotowego, czyli do zaspokojenia zabezpieczonego wcześniej roszczenia. Gdyby interpretować wskazany pogląd w sposób prezentowany przez wnioskodawców, należało by przyjąć, że dokonane zabezpieczenie trwa bezterminowo, nawet mimo uzyskania przez uprawnionego tytułu wykonawczego. Było by to sprzeczne z samym celem zabezpieczenia roszczenia. Fakt, że do zabezpieczenia udzielonego na podstawie art. 492 k.p.c. należy stosować także art. 754¹ § 1 k.p.c. nie budzi zresztą żadnych kontrowersji w judykaturze (por. m.in. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 grudnia 2012 r., sygn. I ACz 2139/12, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. I ACz 727/13 oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 kwietnia 2014 r., sygn. I ACz 480/14).

Nie może odnieść zamierzonego skutku także zarzut wnioskodawców, że nie zostało im skutecznie doręczone postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia. Postanowienie to ma bowiem charakter wyłącznie deklaracyjny, zatem zabezpieczenie upada nawet pomimo niewydania postanowienia, z mocy samego prawa. Nawet gdyby postanowienie to nie zostało wydane, nie uchybiałoby to kompetencji Sądu orzekającego w niniejszej sprawie do stwierdzenia – na potrzeby niniejszego postępowania – upadku zabezpieczenia.

Nakaz zapłaty stanowiący tytuł zabezpieczenia został wydany 30 czerwca 2009 r., a doręczony pozwanej spółce 7 lipca 2009 r. (k. 48 akt związkowych I Nc 206/09). Od tego nakazu pozwana nie wniosła skutecznie zarzutów, wobec czego

nakaz uprawomocnił się 22 lipca 2009 r. Zabezpieczenie upadło zatem 23 sierpnia 2009 r., chociaż postanowienie stwierdzające upadek zostało wydane dopiero 26 lutego 2013 r. (k. 16 akt związkowych I Co 79/13).

Wobec stwierdzenia upadku zabezpieczenia wygasła także hipoteka przymusowa obciążająca nieruchomości, chociaż nie została ona wykreślona z księgi wieczystej. Już sama ta okoliczność implikuje niedopuszczalność żądania wnioskodawców, bowiem w obecnym stanie faktycznym M. S. nie jest nawet ich dłużnikiem rzeczowym. Niemniej jednak zażalenie jest bezzasadne także z uwagi na inne przyczyny.

Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, z samego faktu nabycia nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową, nie wynika, że nabywca staje się sukcesorem praw lub obowiązków podmiotu zobowiązanego na mocy tytułu egzekucyjnego. Orzeczenie ustalające ostateczną sumę wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, wydane w sporze między wierzycielem a dłużnikiem osobistym, ma powagę rzeczy osądzonej tylko między tymi osobami (art. 366 k.p.c.), natomiast nie wiąże właściciela nieruchomości nie będącego dłużnikiem osobistym, bowiem nie ma tu następstwa prawnego ani pod tytułem ogólnym ani szczególnym. Nie każda zmiana po stronie dłużnika oznacza następstwo prawne z art. 788 § 1 k.p.c. Jeżeli obok dłużnika dotychczasowego wchodzi nowy dłużnik jako solidarnie lub posiłkowo zobowiązany, nie zachodzi wypadek następstwa prawnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 1993 r., sygn. III CZP 116/93). Co prawda Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 7 maja 2014 r., sygn. I ACz 706/14, przyjął, że dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności przeciwko nabywcy nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową, ale tylko wtedy, jeżeli podstawą wpisu hipoteki przymusowej był tytuł wykonawczy. Ma to istotne znaczenie przy ocenie następstwa prawnego między podmiotami będącymi właścicielami nieruchomości obciążonej hipoteką, a w konsekwencji, także dla zastosowania art. 788 § 1 k.p.c. W wypadku kiedy podstawą zabezpieczenia jest tytuł wykonawczy całokształt obrony dłużnika może być wykonywany w drodze powództwa opozycyjnego. Nie ma zatem żadnych powodów dla których należałoby utrudniać wierzycielowi możliwość dochodzenia roszczeń zabezpieczonych hipoteką. Zważywszy na taką podstawę wpisu hipoteki, możliwość obrony dłużnika rzeczowego ograniczona jest w zasadzie tylko do zarzutu spełnienia świadczenia, który to zarzut może być skutecznie podnoszony w postępowaniu o pozbawienie tytułu wykonawczego klauzuli wykonalności na podstawie okoliczności zaistniałych już po jego powstaniu (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Inna sytuacja ma zaś miejsce, w sytuacji kiedy podstawą ustanowienia hipoteki przymusowej jest tytuł zabezpieczający. W takim wypadku nie tylko powództwo opozycyjne nie dawałoby dłużnikowi rzeczowemu pełnej możliwości obrony, która realizowana być może tylko w toku postępowania rozpoznawczego.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.